هفت فیلم، هفت نکته؛

آنچه می‌خواهید درباره اکران نوروز ۱۴۰۱ بدانید

■ ترکیب فیلم‌های معرفی‌شده برای اکران نوروز ۱۴۰۱ تا همین‌جا ترکیبی متنوع و پرظرفیت برای آشتی مخاطبان با سالن‌های سینما محسوب می‌شود اما درباره این ترکیب چه باید بدانیم؟

فرهنگ و هنر– تا همین روزهای آخر هم حرف و حدیث‌هایی درباره ترکیب نهایی آن در محافل رسانه‌ای مطرح بود. جذابیت ورود به این فهرست آنقدر برای سینماگران بالاست که حتی در اوج بحران کرونا و در وضعیتی که سینماها شرایطی ایده‌آل را برای میزبانی از مخاطبان حداکثری فیلم‌ها ندارند، بازهم بازار رقابت بر سر آن داغ است؛ از ترکیب «اکران نوروزی» صحبت می‌کنیم. ترکیبی که در هر شرایطی ورود به آن می‌تواند تضمینی حداقلی برای توفیق در گیشه باشد.

دو هفته پیش بود که شورای صنفی نمایش از فهرستی مشتمل بر نام هفت فیلم به‌عنوان ترکیب اکران سینماها در نوروز ۱۴۰۱ رونمایی و تاریخ آغاز ورود این آثار به چرخه اکران را هم ۱۸ اسفندماه اعلام کرد. به‌فاصله چند ساعت اما حرف و حدیث‌هایی درباره لزوم تأیید این فهرست از سوی سازمان سینمایی مطرح شد و به همین دلیل هم سخنگوی شورا تأکید کرد، آنچه اعلام‌شده تنها فهرست پیشنهادی شورای صنفی است و در صورت تأیید نهایی از سوی سازمان سینمایی می‌توان آن را فهرست قطعی قلمداد کرد.

به همین دلیل هم همه چیز به این هفته موکول شد و همزمان بازار شایعه درباره احتمال حذف برخی فیلم‌های جنجالی از ترکیب اکران نوروزی به‌دلیل نداشتن پروانه نمایش، حسابی داغ شد، که بالاخره با حذف دو فیلم «لامینور» به کارگردانی داریوش مهرجویی و «علفزار» به کارگردانی کاظم دانشی فهرست نهایی اکران نوروز مورد تایید سازمان سینمایی منتشر شد.

فیلم‌های «روز صفر» به کارگردانی سعید ملکان، «موقعیت مهدی» به کارگردانی هادی حجازی‌فر، «گل به خودی» به کارگردانی احمد تجری، «مرد بازنده» به کارگردانی محمدحسین مهدویان، «سگ بند» به کارگردانی مهران احمدی، «قدغن» به کارگردانی مجید مافی و «شادروان» به کارگردانی حسین نمازی، هفت فیلمی هستند که حالا ترکیب قطعی اکران نوروز ۱۴۰۱ را تشکیل می‌دهند.

آنچه در این گزارش به آن پرداخته‌ایم، اهم نکاتی است که باید درباره ترکیب نهایی هفت فیلم اکران نوروز ۱۴۰۱ بدانید.

نکته اول؛ سبدی از ژانرها متنوع برای سلیقه‌های مختلف

این بحث امروز و دیروز نیست، سینمای ایران سال‌هاست که فیلم‌هایی حول محور چند ژانر خاص به خود می‌بیند تا همواره این بحث کلی مطرح باشد که این سینما از فقر ژانر رنج می‌برد. گرچه در این سال‌ها تلاش‌هایی فردی در همین حوزه صورت گرفته و فیلم‌هایی هم به تولید رسیده اما هنوز هم که هنوز است، سینمای تک‌ژانری انشعابی از همان معضل اصلی است تا آنجا که آثار اجتماعی به عنوان سینمای قالب و قاهر همواره بخش جدایی‌ناپذیر سینماها بوده است و گاه حتی از آن به عنوان ژانر یاد کرده‌اند این در حالی است که در متون سینمایی و در زمره ژانرهای اصلی جهان جایی و ما به ازایی ندارد.

این موضوع البته نادیده نگرفته شده و در هر فصل اکران معمولاً یکدست بودن ترکیب اکران مورد انتقاد قرار گرفته، امری که در ترکیب اکران نوروزی سال‌های مختلف هم مشهود بوده‌است، با توجه به اینکه تصمیم‌گیران ایام نوروز را روزهایی توصیف می‌کنند که فرح اجتماعی غالب است، بخش عمده‌ای از ترکیب نوروزی را به فیلم‌های کمدی اختصاص می‌دادند از همین منظر سهم بالای فیلم‌های این چنینی در این ترکیب با نقد سینماگران، اصحاب رسانه و البته مخاطبان رو به رو می‌شد از این زاویه یکی از برگ برنده‌های ترکیب اکران نوروزی ۱۴۰۱ حضور فیلم‌هایی متنوع در این چیدمان است این موضوع از آن جهت حاصل شده که ترکیب نوروزی هر ساله متولد و متبلور از جشنواره فیلم فجر سال گذشته‌اش است، با توجه به اینکه جشنواره چهلم ویترینی از فیلم‌هایی با ژانرهای مختلف بود، این موضوع در ترکیب نوروزی هم که غالباً متشکل از فیلم‌های جشنواره است، عیان شده است. در هفت فیلم ترکیب تازه نوروز تنوع ژانر دیده می‌شود؛ فیلم‌هایی که نماینده‌ای از گونه‌های مختلف سینمایی هستند. «روز صفر» ساخته سعید ملکان محصول دوره سی و هشتم جشنواره فیلم فجر است که تمی امنیتی دارد و در همان دوره از جشنواره هم مورد اقبال قرار گرفت به طوری که یکی از شانس‌های احیای گیشه سینماها به شمار می‌رفت اما فراگیری کرونا اکرانش را به تعویق انداخت. «روز صفر» که درباره تلاش‌های یک مامور امنیتی در جریان دستگیری عبدالمالک ریگی تروریست منطقه سیستان و بلوچستان است نخستین ساخته سعید ملکان در مقام کارگردان محسوب می‌شود.

با آنکه سینمای اجتماعی و آثار جدی از او جدا نیستند اما به نظر می‌رسد دلبستگی اش در عرصه کارگردانی سینمای کمدی است از او نقش‌های کمدی هم زیاد به یاد دارید، حتی اگر یک بار هم به سینما نرفته باشید او را با نقش بهبود فریبا در مجموعه «پایتخت» به یاد دارید، مهران احمدی در فهرست هفت تایی فیلم‌های نوروزی با «سگ بند» حضور دارد، فیلمی که گرچه از آن تاکنون خبرهای چندانی مخابره نشده اما اثری طنز به شمار می‌رود که از ابتدای انتشار فهرست نوروزی نبود فیلمی در این حوزه مورد انتقاد قرار گرفته بود. مهران احمدی که پیش از این «مصادره» را به تهیه کنندگی محمدحسین قاسمی ساخته بود حالا این همکاری را در «سگ بند» دوباره تکرار کرده است و به نظر می‌رسد این فیلم رقیبی جدی در عرصه فروش برای دیگر فیلم‌های این ترکیب باشد.

فیلم دیگر ترکیب اکران نوروز ۱۴۰۱ اما اثری است که کارگردانش آن را یک فیلم کمدی نمی‌داند، آن را فیلمی با رگه‌های طنز معرفی می‌کند که مفرح است در نقطه مقابل اما هیات انتخاب و داوران جشنواره چهلم و البته مخاطبان آن دوره، «شادروان» را فیلمی کمدی توصیف می‌کردند، حسین نمازی که با دومین گام کارگردانی و اولین تجربه حضورش در بستر جشنواره بود، فیلمش را در میان فیلم‌های پر مخاطب این رویداد هم دید و حالا «شادروان» یکی از امیدهای گیشه بهاری توصیف می‌شود.

«قدغن» ساخته مجید مافی هم به عنوان یک فیلم اجتماعی معرفی شده، کارگردانی که پیش از این با کمدی «تکخال» که مصداقی از کمدی‌های متوقف مانده در دوران فیلمفارسی است، در ترکیب نوروزی ۱۴۰۰ حاضر بود این بار با فیلمی درباره حریم‌های ممنوعه در این چیدمان حضور دارد. بی‌تردید مهمترین پشتوانه این فیلم برای ورود به ترکیب نوروزی هم بیش از ملاک‌های سینمایی، حضور حسین فرح‌بخش به‌عنوان یکی از اعضای شورای صنفی نمایش در مقام تهیه‌کننده آن است! محمدحسین مهدویان دیگر نامی آشنا برای مخاطبان است، کارگردانی که آثارش از همان ابتدای ورودش به سینما مورد توجه طیفی از مردم قرار گرفت، به طوری که حالا به اعتبار و به اتکای نامش به تماشای فیلم‌هایش می‌نشینند، مهدویان که سابقه حضور در ترکیب‌های نوروزی چند سال گذشته را در کارنامه دارد این بار «مرد بازنده» را به این ترکیب آورده است، فیلمی که تمی پلیسی و جنایی دارد و در جشنواره چهلم هم یکی از فیلم‌های برتر آرای مردمی بود. هادی حجازی‌فر را بیشتر در قامت بازیگر می‌شناسید، هنرمندی که پای ثابت آثار محمدحسین مهدویان بود اما با حضور همزمانشان در جشنواره چهلم گوی سبقت را در فصل جوایز با «موقعیت مهدی» از مهدویان ربود تا دست کارگردان فیلم‌های اولش را خالی از جوایز بگذارد. «موقعیت مهدی» که نسخه‌ای سریالی را هم در دست ساخت دارد، فیلمی در حوزه دفاع مقدس است و روایتی از ایثار و شهادت حمید و مهدی باکری را در دل خود دارد. از همان ابتدای انتشار فیلم‌های پیشنهادی شورای صنفی نمایش برای اکران نوروزی، انتقادها مبنی بر نبود یک فیلم کودک در این ترکیب آغاز شد، گرچه در طول چند سال کرونایی گذشته کمتر تهیه‌کننده کودکی تن به اکران و حتی تولید فیلم‌هایی در این حوزه داده اما سبد آثار کودک حتی در روزهای پرتلاطم هم خالی نبوده و تجربه‌های پراکنده و انگشت شماری در روزهای کرونایی در زمینه اکران آثار کودک رقم خورده، از سوی دیگر تقریباً در طول یک دهه گذشته هم سهمی از ترکیب نوروزی به فیلم‌های کودک رسیده است. این موضوع محمدرضا فرجی مدیرکل نظارت و عرضه و نمایش آثار سینمایی را از همان ابتدای معرفی فیلم‌های نوروزی بر آن داشت تا در مصاحبه رسمی به جای خالی فیلم‌های کودک در این فهرست اشاره و عنوان کند که حتماً فیلم کودکی به این لیست اضافه خواهد شد، همین هم شد؛ «گل به خودی» حالا به عنوان یک فیلم کودک در این فهرست جاگیر شده تا عیدانه ای برای کودکان باشد؛ حالا باید دید آیا کودکان از این عیدانه رئال عروسکی، استقبال می‌کنند و یا با روی گردانی از آن، این هدیه را پس می‌دهند. «گل به خودی» را احمد تجری با همکاری علی قائم مقامی در قامت تهیه کننده تولید کرده‌اند و محصولی از سال ۹۹ است.

نکته دوم؛ چشم امید گیشه نوروز به کدام چهره‌هاست؟

با آنکه هنوز تعداد انگشت‌شماری از آنها باعث به وجد آمدن و ترغیب مخاطبان برای تماشای فیلم‌ها می‌شوند اما دیگر به مثابه یکی و دو دهه پیش تضمینی برای گیشه و فروش نیستند، دیگر مخاطبان مرعوب حضور و نامشان در میان فیلم‌های نمی‌شوند، بازیگران و کارگردانان فیلم‌هایی سینمایی را می‌گویم که در چند سال اخیر به واسطه حضورشان در فیلم‌های ضعیف حالا دیگر جایگاه ارزآوری بی چون و چرایشان را از دست داده‌اند؛ این را تجربه فروش فیلمی مانند «ما همه با هم هستیم» می‌گوید که لیستی بلند و بالا از بازیگران چهره داشت، هر آنکه پیش از آن به تنهایی فیلمی پرفروش داشت، در این فیلم حضور داشت، هر آنکه خاطره‌ای مشترک در اذهان مخاطبان داشت، نقشی در این فیلم بازی می‌کرد اما نتیجه قطعی اش شکستی تمام و تمام در گیشه بود. سینمای ایران در طول یک دهه گذشته کم از این نمونه‌ها نداشته که همین موضوع باعث شده تا دیگر مخاطبان اعتماد چندانی به وجود نام‌ها در تیتراژ فیلم‌ها نکنند. حالا دوره چرخیدن فیلم‌ها روی نام چند بازیگر و کارگردان گذشته است با این حال کماکان حضور چهره‌ها می‌تواند امتیازی برای فیلم‌ها باشد و توجه‌ها را به خود معطوف کند. در میان چیدمان نوروزی هم فیلم‌هایی حضور دارند که به واسطه نام بازیگران و البته کارگردانانشان می‌توانند طیفی از مخاطبان را به خود جذب کنند و به سینماها بکشانند.

در حوزه کارگردانی همانطور که در چند خط پیشین عنوان شد محمدحسین مهدویان حالا پایگاهی در میان مخاطبان دارد و نامش برای آنها کنجکاوی‌برانگیز است به ویژه اینکه او در ابتدای سال جاری سریال «زخم‌کاری» را در شبکه نمایش خانگی عرضه کرد و به واسطه فروش بالایش توانست طیفی دیگر از بینندگان را با خود همراه کند. تجربه موفق مهران احمدی در ساخت «مصادره» و اقبال مخاطبان از آن از یک سو و حضور خودش در قامت بازیگر در آثار کمدی از سوی دیگر، حالا نام او را با خنده در ذهن تماشاگران تثبیت کرده، حضور پر تکرارش در سریال‌های کمدی تلویزیون هم برگ برنده‌ای است تا این سابقه ذهنی مخاطب به همراه دیده شدن پی در پی اش جمع شوند و حاصلش این باشد که «سگ بند» می‌تواند یکی از امیدهای سینماداران برای احیای گیشه‌ها در بهار ۱۴۰۱ باشد.

از فهرست هفت‌تایی فیلم‌های نوروزی، نام آشنایی دیگری در میان کارگردانان بَه چشم می‌خورد که پیش از این فیلم‌های سینمایی‌اش در قامت بازیگر مطلوب سینماروها بود، هادی حجازی‌فر که از ابتدای ورودش به سینما عنوان می‌کرد سودای کارگردانی را در سر دارد خیلی زود به این خواسته همیشگی‌اش دست پیدا کرد تا این بار مخاطبان او را با نام کارگردان «موقعیت مهدی» بشناسند، کارگردانی که امید می‌رود فیلمش یکی از پر مخاطبان گیشه نوروزی باشد.

از میان بازیگران حاضر در ترکیب فیلم‌های نوروزی هم جواد عزتی، امیر جدیدی و امیر جعفری بذرهای امیدی در دل سینماداران کاشته‌اند و مخاطبان هم پیش از این ثمرات آن‌ها را دیده‌اند. اولین چهره، همان بازیگری است که هم نقشی طنز ایفا کرده، هم در قالب یک نقش جدی ظاهر شده و حتی ایفای نقشی بالاتر و بیشتر از سنش را هم تجربه کرده، نقشی بیست سال بزرگ‌تر از خودش که به خاطرش حاضر شده گریمی ۶ ساعته در طول هر روز را متحمل شود. جواد عزتی با آنکه کارنامه‌ای پربار از جهت تنوع نقش دارد اما هنوز دستش از کسب جایزه کوتاه مانده و سیمرغ بر شانه‌هایش ننشسته با این حال محبوب فیلم‌بین‌هاست.

بازیگری که حالا نه فقط با «باباتی» که با «صادق» فیلم سینمایی «ماجرای نیمروز» با «یحیای» فیلم «آتابای»، با «مالک» سریال «زخم کاری» در ذهن مخاطبان مانده و حالا با احمد خسروی «مرد بازنده» که کاراکتری ۵۲ ساله است به سینماها می‌آید. او با همین فیلم دست به یک ریسک زده که با رونمایی فیلمش در جشنواره بازخوردهای متفاوتی داشت، برخی او را تحسین می‌کردند و برخی به یک دست نبودن بازی‌اش نقد وارد می‌کردند. امیر جدیدی که عده‌ای او را شانس دریافت جایزه در جشنواره کن با «قهرمان» می‌دانستند و مورد توجه رسانه‌های داخلی و خارجی هم بود، یکی از چهره‌هایی است که آثارش برای مخاطبان کنجکاوی‌برانگیز است، او حالا نقش یک مامور امنیتی را در «روز صفر» دارد. با آنکه اولین قدم‌هایش در عرصه تصویری را با تلویزیون برداشت و بیشتر با آن تله فیلم اپیزودی‌اش که از شبکه چهار پخش شد برای پیگیران اخبار سینمایی آشناست اما او را کشف هومن سیدی در عرصه سینما می‌دانند با این همه، حالا برای خودش شهرتی دست و پا کرده، با آنکه کمتر تن به حضور در هر فیلمی می‌دهد و گزیده کار است اما حضورش برای سینماروها نوعی محرک برای تماشای یک فیلم است.

چهره دیگر امیر جعفری است؛ در این سال‌ها غالباً در آثار کمدی حضور داشته، فیلم‌هایی که اتفاقاً توانسته‌اند فروش موفقی هم داشته باشند. همین حالا هم «گشت ارشاد ۳» را روی پرده دارد. اگر در آن گوشه‌های ذهنتان جستجو کنید احتمالاً نقش آفرینی اش در چند فیلم و سریال ماندگار هم به خاطرتان می‌آید، همان جا که نقش پسر حاج یونس را در «میوه ممنوعه» ایفا می‌کرد یا همان نقش اش با نام فرید در «بدون شرح». امیر جعفری حالا بازیگری پول‌سازی است که حضورهای دوسویه در فیلم و سریال‌ها دارد، هم نقشی جدی را آزموده و هم فیلم‌های کمدی از او دو و جدا نبوده‌اند. حضور پی در پی اش در آثار طنز اما همان موضوعی است که مخاطبان را به تماشای یک فیلم فرا می‌خواند. امیر جعفری حالا در «سگ بند» و البته در فهرست نوروزی حاضر است تا ببینیم این بار چه روندی را در فروش این فیلم رقم می‌زند.

نکته سوم؛ پرسابقه‌ها در ماراتن اکران نوروزی

اکران نوروزی همواره از باکس‌های مورد علاقه سینماگران بوده‌است، بازه‌ای که بعد از حضور در جشنواره، اصلی‌ترین دغدغه و رقابت سینماگران به حساب می‌آید؛ جنجالی‌ترین برهه نمایش که هر کسی، آن یکی را به داشتن رانت و قدرت در اختصاص این فرصت متهم می‌کند، این موضوع از آن جهت است که این بازه فروشی حداقلی را برای صاحبان آثار تضمین می‌کند، همین هم باعث شده است سینماگران هر ترفندی را برای تصاحب این فرصت به کار ببرند. به همین ترتیب حضور یک فیلمساز به صورت مستمر و مرتب در این ترکیب همیشه مورد توجه بوده است.

مسعود ده‌نمکی از نخستین چهره‌هایی است که وقتی نامی از اکران نوروزی به میان می‌آید نام او هم جلوه‌گر می‌شود، فیلم‌هایش همواره پای ثابت این ترکیب بوده و همین هم محل نقد بوده است، در ترکیب نوروزی ۱۴۰۱ هم دو چهره با سابقه به چشم می‌خورد، محمدحسین فرحبخش و محمدحسین مهدویان دو چهره‌ای هستند که حضورهایی پرتکرار در فهرست نوروز داشته‌اند که اولی در چهار نوبت و در سال‌های ۹۱ با «خصوصی»، ۹۲ با «رژیم طلایی»، ۱۴۰۰ با «تکخال» و حالا ۱۴۰۱ این حضور را تجربه کرده است و دومی در سه نوبت و در سال‌های ۹۶ با «ماجرای نیمروز»، ۹۷ با «لاتاری» و حالا در ۱۴۰۱ با «مرد بازنده» در فهرست نوروزی جا دارد.

با این حال دو تفاوت اساسی در میان این دو سینماگر وجود دارد؛ مهدویان بر اساس کنجکاوی‌ای که از سوی مخاطبان نسبت به آثارش بوده و رعایت استانداردها به لحاظ کیفی سابقه حضور در این ترکیب دارد اما مورد عجیب فرحبخش از این منظر حایز اهمیت است که معمولاً فیلم‌های گمنامش در این ترکیب قرار گرفته‌اند و این شائبه را ایجاد کرده که این امر به دلیل رابطه‌ای که همیشه با اعضای شورای صنفی نمایش داشته اتفاق افتاده و این به نوعی یک سهم‌خواهی است کما اینکه «قدغن» هم یکی از فیلم‌های گمنام بوده که خبر چندانی از آن مخابره نشده است اما به دلیل عضویت فرحبخش در شورای صنفی نمایش فیلمش در این ترکیب قرار گرفته تا شائبه‌ها به یقین تبدیل شود.

نکته چهارم؛ سهم «سیقه تماشاگران فجر» در چیدمان اکران نوروز ۱۴۰۱

سیمرغ مردمی یکی از مهمترین جوایز جشنواره فیلم فجر محسوب می‌شود که حضور یک فیلم را در ترکیب نوروزی را بدون هیچ تقلا و دست‌اندازی تضمین می‌کند، این موضوع گرچه قانونی نانوشته است اما قطعی‌ترین قاعده‌ای است که باعث حضور یک فیلم در چرخه نوروز می‌شود، این جایزه از منظری دیگر نیز پر اهمیت است، از این جهت که تبلیغی بی واسطه برای مخاطبان است؛ فیلمی که پیش از نوروز برگزیده آرای مردمی شده کنجکاوی توده مردم را نیز برمی‌انگیزد و این ارزان‌ترین کارکرد تبلیغاتی آن فیلم محسوب می‌شود.

«ملاقات خصوصی» به‌عنوان فیلم صدرنشین جدول آرای مردمی فجر مهمترین غایب اکران نوروز است

گرچه پیش از این و در اقدامی تعجب‌برانگیز سازندگان «مغزهای کوچک زنگ‌زده» تصمیم گرفتند تا از این امتیاز خودداری و از این اکران کناره‌گیری کنند این اما اولین سالی است که به رغم میل باطنی فیلمسازان فیلم برگزیده‌ای از دیدگاه مخاطبان در این ترکیب نیست، این موضوع زاییده تصمیمات متولیان جشنواره فیلم فجر است. در میانه‌های جشنواره چهلم بود که زمزمه‌هایی درباره عدم سلامت آرای مردمی مطرح شد، تنها چند روز پس از آن سینماگران در چند نوبت این موضوع را به صورت اعتراض‌هایی در مصاحبه‌هایی رسمی اعلام کردند، درست یک روز مانده به اعلام جوایز جشنواره فیلم فجر دست‌اندرکاران این رویداد در تصمیمی خلق‌الساعه عنوان کردند به دلیل مشکلات فنی و عدم صحت آرا، سیمرغ مردمی در جریان جشنواره چهلم اهدا نمی‌شود تا این برای اولین بار در طول چهل سال گذشته باشد که این سیمرغ حذف می‌شود، «ملاقات خصوصی» ساخته امید شمس که در یک قدمی شکار این سیمرغ بود به ناگاه حذف شد تا سازندگانش این امر را حق‌الناسی آشکار لقب دهند و در ادامه از هیأت داوران بخواهند به دلیل اثر وضعی این تصمیم، داوری این فیلم را در دیگر بخش‌ها هم لغو کنند.

با این حال بر اساس همان آرای مردمی که یک روز مانده به جشنواره ملغی شد پنج فیلم صدرنشین آرای مردمی بودند، نکته جالب ترکیب هفت فیلم نوروزی این است از آن پنج فیلم صدرنشین آرای مردمی جشنواره، سه فیلم در این فهرست حضور دارند و به جز فیلمی که در صدر آرای مردمی بود، فیلم سینمایی «علفزار» هم در فهرست پیشنهادی نوروز قرار داشت که با نظر سازمان سینمایی اکرانش به آینده موکول شد.

با این حال آن سه فیلم یعنی «موقعیت مهدی»، «مرد بازنده» و «شادروان» که از فیلم‌های دوم تا پنجم آن جدول بودند به گواه شورای صنفی نمایش در گونه‌هایی متفاوت هستند که با یکدیگر همپوشانی ندارند و حالا به عنوان فیلم‌های محبوب مخاطبان جشنواره فجر در ترکیب اکران نوروزی قرار دارند.

نکته پنجم؛ سهم سینمای استراتژیک در ترکیب اکران نوروز ۱۴۰۱

وقتی صحبت از اکران نوروزی و رقابت داغ در گیشه می‌شود، معمولاً محتوا و مضامین آثار در رتبه‌های بعدی اهمیت قرار می‌گیرند و اولویت اصلی می‌شود توجه به فاکتورهای فروش! از این منظر شاید عجیب باشد که در مرور نکات مرتبط با ترکیب فیلم‌های نوروزی به «سهم سینمای استراتژیک» بپردازیم اما یک ویژگی سبب شد به‌صورت مجزا به نمایندگان این جنس از تولیدات سینمای ایران در ویترین اکران نوروز امسال بپردازیم.

واقعیت این است که در میان هفت فیلم راه‌یافته به اکران نوروز ۱۴۰۱ دو فیلم «روز صفر» و «موقعیت مهدی» را می‌توان نمایندگانی از «سینمای استراتژیک» قلمداد کرد، دو فیلم که علاوه‌بر محتوای مرتبط با اهداف استراتژیک کشور، یک ویژگی مشترک و مهم دارند و آن هم ظرفیت بالا برای جذب مخاطب است.

در تعریفی مختصر می‌توان فیلم‌هایی را در دسته «آثار استراتژیک» قرار داد که از نظر سوژه و داستان در راستای اهداف استراتژیک مرتبط با مباحث کلان ملی حرکت کرده و برای دانسته‌های سیاسی و امنیتی مخاطب ارزش افزوده‌ای به همراه دارند. از این منظر بخش عمده‌ای از فیلم‌های مرتبط با تاریخ دفاع مقدس در کنار آثار سیاسی و اجتماعی روز که دست روی سوژه‌های ملتهب امنیتی می‌گذارند را می‌توان در این گروه دسته‌بندی کرد.

«موقعیت مهدی» با روایتی از زندگی و شهادت حمید و مهدی باکری از شهدای سرشناس دوران دفاع مقدس و «روز صفر» با داستانی مرتبط با شکار یکی از معروف‌ترین تروریست‌های سال‌های اخیر، بی‌تردید از مهمترین تولیدات استراتژیک این سال‌های سینمای ایران محسوب می‌شود.

مهمترین ویژگی این دو فیلم اما ظرفیت بالای آن‌ها برای برقراری ارتباط با مخاطب عام و تا حدودی تضمین گیشه است؛ نکته مهمی که گاه در تولیدات استراتژیک مغفول می‌ماند و این دسته از آثار را به تولیداتی سفارشی و گاه آرشیوی در کشوی نهادها و ارگان‌های متولی، تقلیل می‌دهند!

نکته ششم؛ تلویزیون پای کار می‌آید؟

بحث قضاوت و پیش‌داوری نیست اما در یک نگاه کلی به ترکیب فیلم‌های اکران نوروز ۱۴۰۱ بی‌تردید باید شانس اصلی برای بهره‌مندی از ظرفیت حداکثری را به این فیلم داد. از «موقعیت مهدی» صحبت می‌کنم، فیلمی که علاوه‌بر تمام ویژگی‌ها و امتیازاتی که در جشنواره چهلم برای آن فهرست شد، به نوعی حکم یک بازگشت برای صداوسیما به دوران اوج حضورش در عرصه فیلمسازی و درخشش در ویترین جشنواره فجر را داشت.

اولین فیلم بلند هادی حجازی‌فر با سرمایه‌گذاری «سیمافیلم» به‌سرانجام رسیده و به زودی هم قرار است نسخه سریالی آن با عنوان «عاشورا» در هفت قسمت روی آنتن تلویزیون برود.

صداوسیما که سال‌هاست در زمینه تخصیص ظرفیت‌های مناسب تبلیغاتی خود به فیلم‌های در حال اکران مورد انتقاد بسیاری از صاحبان آثار و فیلمسازان بوده است، حالا خود نماینده‌ای در ترکیب فیلم‌های نوروز ۱۴۰۱ دارد و این می‌تواند اتفاقی مبارک برای همه فیلم‌های این ترکیب محسوب شود.

اینکه «موقعیت مهدی» این شانس را دارد که با تبلیغات مناسب تلویزیونی، تعداد بیشتری از مخاطبان بالقوه خود را به‌سالن‌های سینما بکشاند اتفاقی مبارک برای کلیت سینمای ایران است اما باید دید مدیران تلویزیون چه تمهیدی برای بهره‌گیری دیگر فیلم‌های اکران نوروز از این فرصت، اندیشیده‌اند.

این نکته از این جهت حائز اهمیت است که اکثر فیلم‌های ترکیب اکران نوروز امسال استانداردهای حداقلی را از نظر سینمایی و محتوایی برای بهره‌مندی از تبلیغات تلویزیونی دارا هستند و همراهی تلویزیون در این فرصت طلایی می‌تواند شانس سینمای ایران از شرایط بحرانی به یادگار مانده از دوران کرونا را به حداکثر برساند.

نکته هفتم؛ کدام فیلم شانس بیشتری برای فروش دارد

در مواجهه با ترکیب فیلم‌های راه‌یافته به فهرست اکران نوروز ۱۴۰۱ پیش‌بینی صدرنشینی در گیشه کمی دشوار است. از طرفی سهم اندک فیلم‌های کمدی و متناسب با فاکتورهای فیلم‌های «بفروش» سال‌های اخیر صدور حکم قطعی درباره یک فیلم را دشوار کرده و از طرف دیگر تعداد فیلم‌های با ظرفیت فروش بالا در فهرست به گونه‌ای است که به سختی می‌توان حکم به شکست آن‌ها داد.

در این میان «سگ‌بند» به کارگردانی مهران احمدی احتمالاً به‌عنوان تنها نماینده سینمای کمدی و گیشه‌پسند، اصلی‌ترین شانس گیشه نوروزی محسوب می‌شود، فیلمی که هم از نظر داستان و هم از نظر ترکیب بازیگران هم‌خوانی ویژه‌ای برای اوقات فراغت نوروزی مخاطبان دارد و احتمالاً به صورت ویژه هم مورد استقبال قرار می‌گیرد.

از طرف دیگر همان‌طور که پیش‌تر و در بخش «فیلم برگزیده تماشاگران فجر» اشاره شد، از میان پنج فیلم صدرنشین در فهرست برترین فیلم‌های مردمی جشنواره چهلم، سه فیلم «موقعیت مهدی»، «شادروان» و «مرد بازنده» حالا در ترکیب اکران نوروزی قرار گرفته‌اند و طبیعی است که استقبال از این آثار در جشنواره فجر می‌تواند شاخصی برای پیش‌بینی توفیق آن‌ها در گیشه باشد. در میان همین سه فیلم اما «موقعیت مهدی» که در جدول آرای مردمی دومین جایگاه را از آن خود کرده بود، به‌واسطه شکار سیمرغ‌های اصلی جشنواره و مهمتر از آن بازخوردهای ویژه‌ای که در اکران‌های جشنواره از سوی مخاطبان و منتقدان به همراه داشت، شانس بسیار بیشتری برای فروش دارد و حتی با وجود رقیب قدری به نام «سگ‌بند» صدرنشینی آن در گیشه نوروز ۱۴۰۱ اصلاً دور از انتظار نیست. فیلم‌های «شادروان» به واسطه فضای سرخوش داستانی و «مرد بازنده» به واسطه انتخاب سوژه‌ای ملتهب هم از شانس‌های نسبتاً برابری برای توفیق در گیشه برخوردارند و باید دید به واسطه فاکتورهای دیگری همچون تبلیغات و بازتاب‌های رسانه‌ای کدام یک می‌توانند گوی رقابت را از فیلم دیگر برباید.

فیلم «روز صفر» هم جایگاه مشابهی با این سه فیلم در جشنواره سی و هشتم فیلم فجر داشت و به‌واسطه استقبال مخاطبان جشنواره‌ای و نیز سهم قابل توجه در آرای هیأت داوران می‌توان فروشی قابل قبول برای آن در گیشه پیش‌بینی کرد. فیلم «گل به خودی» هم هرچند اولین ساخته کارگردانش محسوب می‌شود اما تنها نماینده سینمای کودک در ترکیب نوروزی است و به همین دلیل شانس بالایی برای جذب مخاطبان «خانوادگی» به سالن‌های سینما دارد. البته این نکته را هم نباید فراموش کرد که فیلم به جهت ترکیب بازیگران و فضای تبلیغاتی رقابت بسیار سختی برای پشت‌سر گذاشتن فیلم‌های اصلی اکران نوروز پیش رو دارد. فیلم «قدغن» اما به واقع شانس اندکی برای فروش در گیشه نوروزی دارد. فیلم تازه حسین فرح‌بخش احتمالاً مانند دیگر تولیدات سال‌های اخیر این تهیه‌کننده سینما نمی‌تواند مخاطبان را به حضور در سالن سینما مجاب کند و شعارهای تبلیغاتی همچون «خوانندگی جواد یساری» هم بعید است دیگر روی ذائقه مخاطب ایرانی تأثیری داشته باشد!

سینمای ایران سال‌هاست که فیلم‌هایی حول محور چند ژانر خاص به خود می‌بیند تا همواره این بحث کلی مطرح باشد که این سینما از فقر ژانر رنج می‌برد. گرچه در این سال‌ها تلاش‌هایی فردی در همین حوزه صورت گرفته و فیلم‌هایی هم به تولید رسیده اما هنوز هم که هنوز است، سینمای تک‌ژانری انشعابی از همان معضل اصلی است تا آنجا که آثار اجتماعی به عنوان سینمای قالب و قاهر همواره بخش جدایی‌ناپذیر سینماها بوده است و گاه حتی از آن به عنوان ژانر یاد کرده‌اند این در حالی است که در متون سینمایی و در زمره ژانرهای اصلی جهان جایی و ما به ازایی ندارد.

شرکت آریا اطلس کیش

اظهارنامه اشخاص حقیقی و حقوقی

حسابداری، حسابرسی، بیمه تأمین اجتماعی، خرید و فروش فصلی، مالیات بر ارزش افزود، حقوق و دستمزد

آدرس: خیابان ساحل بازار دیپلمات طبقه اول تجاری واحد ۱۰۹

تلفن مرکز: ۴۴۴۶۱۱۵۱-۰۷۶

تلفن همراه: ۷۰۵۷۱۷۳-۰۹۱۲